

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОСТОВІРНОСТІ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Власний капітал є одним із ключових показників фінансової стійкості підприємства, який відображає рівень автономності, інвестиційну привабливість і здатність самостійно фінансувати операційну та інвестиційну діяльність. Достовірність його обліку безпосередньо впливає на якість фінансової звітності, що використовують як внутрішні, так і зовнішні користувачі для ухвалення управлінських і стратегічних рішень. У зв'язку з цим ефективно організована система внутрішнього контролю відіграє провідну роль у забезпеченні правильності, повноти та обґрунтованості облікових даних про власний капітал.

Внутрішній аудит охоплює сукупність процедур, політик і нормативних положень, які забезпечують своєчасне виявлення помилок, запобігання шахрайству та дотримання законодавчих вимог у частині формування і змін власного капіталу. Насамперед важливою є наявність внутрішніх регламентів, які визначають порядок обліку внесків учасників, збільшення чи зменшення статутного капіталу, формування резервного капіталу, обліку нерозподіленого прибутку або покриття збитків. Відсутність чітко регламентованих процедур призводить до ризику довільного трактування бухгалтерських операцій і зниження якості фінансової звітності.

Важливим елементом контролю є організація документообігу, що забезпечує прозорість операцій із власним капіталом. До основних документів належать установчі документи, рішення загальних зборів учасників або акціонерів, акти оцінки внесків, протоколи, бухгалтерські довідки, підтвердження державної реєстрації змін тощо. Наявність повного та належним чином оформленого пакета документів слугує основою для визнання змін у складі власного капіталу в бухгалтерському обліку, а також гарантує правову та фінансову відповідальність осіб, що приймають управлінські рішення.

Окремої уваги потребує процедура затвердження рішень щодо зміни власного капіталу. Усі зміни мають відбуватися виключно на підставі рішень уповноважених органів управління підприємством, з дотриманням вимог законодавства (зокрема, Господарського та Цивільного кодексів України, Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», Закону «Про акціонерні товариства» тощо). Внутрішній контроль у цьому контексті передбачає перевірку наявності таких рішень, їх

належного оформлення, а також фактичної відповідності облікових даних змісту прийнятих рішень.

Систематичний внутрішній контроль також сприяє своєчасному відображенню змін у капіталі у фінансовій звітності, що є особливо важливим у контексті переходу підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). За таких умов зростає значення аналітичних процедур, перевірки узгодженості даних у різних формах звітності, контролю розкриття додаткової інформації у примітках.

Отже, внутрішній контроль у частині обліку власного капіталу є не лише інструментом дотримання облікових процедур, а й складовою управлінської відповідальності за формування капіталу підприємства. Забезпечення його ефективності можливе лише за умов наявності внутрішніх регламентів, чітко визначеного документообігу та формалізованих процедур затвердження управлінських рішень. Такий підхід сприяє достовірності фінансової інформації, зростанню довіри інвесторів та забезпеченню стабільного функціонування підприємства в довгостроковій перспективі.